
TE TIKANGA POUAKA WHAKAATA KOREUTU

E hāngai ana ngā paerewa e whāia ake nei ki ngā whakaaturanga pouaka whakaata koreutu katoa ka pāohotia i Aotearoa. Ko te mana whakaputa whakaaro te tīmatanga o te whakaaroaro i ngā amuamu. Ka whakaae mātau ki ngā amuamu ina e tika ana te whāititanga o te tika, e tūtohua e te ture, ka mutu tika ana i roto i tētahi pāpori manapori me te wātea.

Ko ngā paerewa i roto i tēnei tikanga me āta pānui i te taha o ngā takinga kōrero i mua o te Puka Tikanga.

WĀHANGA 1 Ngā Paerewa E Pā Ana Ki Ngā Kawenga Pāpori

- Paerewa 1** Te Āhua Tika me te Whanonga Tika
- Paerewa 2** Ngā Mōhiotio Whakaaturanga
- Paerewa 3** Te Pānga ki Ngā Tamariki
- Paerewa 4** Te Whakarekereke
- Paerewa 5** Te Ture me te Whanonga Tika
- Paerewa 6** Te Whakahāwea me te whakahahani
- Paerewa 7** Te Waipiro

WĀHANGA 2 Ngā Paerewa E Hāngai Ana Ki Ngā Kōrero Whakapāohotia

- Paerewa 8** Whakatautika
- Paerewa 9** Tōtikatanga

WĀHANGA 3 Ko Ngā Paerewa E Hāngai Ana Ki Ngā Tāngata, Ki Ngā Rōpū Whakahaere Rānei E Whai Wāhi Ana, E Kōrerohia Rānei I Roto I Ngā Pāpāho

- Paerewa 10** Tūmataitinga
- Paerewa 11** Tōkeke

WĀHANGA 1

NGĀ PAEREWĀ E PĀ ANA KI NGĀ KAWENGA PĀPŌRI

PAEREWĀ 1 – TE ĀHUA TIKA ME TE WHANONGA TIKA

Ko ngā tikanga noa onāianeī o te āhua tika me te whanonga tika me mau tonu, me ōrite hoki ki te horopaki o te whakaaturanga me te horopaki whānui o te pāhoatanga.

Ngā Aratohu

- 1a Ko te horopaki e puta ai ngā ihirangi me te horopaki whānui o te pāpāho ka hāngai ki ngā mahi aromatawai mēnā i wāhia e tētahi pāpāho tēnei paerewa, tae atu ki:
- te āhua o te whakaaturanga me te hongere
 - te whakarōpūtanga me te hōtaka whakaaturanga
 - mēnā i te matawā, i tāhoputia tōmuatia rānei te pāpāho
 - te whakamahi i ngā tohutohu kaimātakitaki, mēnā i whakamahia
 - te hunga mātakitaki e hāngai ana
 - ngā tūmanako o ngā kaimātakitaki mō te hongere me te whakaaturanga.
 - te wāteatanga o ngā hangarau tātari
 - te taumata o te rōpū whakahaere ā-ētita a te kaipāpāho i ngā ihirangi
 - te whai pānga o te marea ki te pāpāho.
- 1b Ina whai upane tōtika ngā kaipāpāho ki te whakamōhio atu ki ā rātau kaimātakitaki mō te āhua o ā rātau whakaaturanga, me te āhei anō o ngā kaimātakitaki ki te whakarite i ō rātau whanonga mātakitaki o ā rātau tamariki, ko te tikanga kāore e wāhia tēnei paerewa.
- 1c Mēnā he hara, he nanape rānei ka puta i ngā ihirangi ki tētahi wāhanga nui o te hunga mātakitaki, me whakapāoho he tohutohu kaimātakitaki i mua i te ihirangi.

PAEREWĀ 2 – NGĀ MŌHIOHIO WHAKAATURANGA

Me mātua whakarite ngā kaipāpāho kei te tika ngā whakarōpūtanga me te whakaatu i ngā wā wāhanga tika, ā, ina tika ana me tuku he tohutohu kaimātakitaki ki te kore e tika ngā ihirangi o tētahi pāpāho mā ngā kaimātakitaki ka mātakitaki.

Ngā Aratohu

- 2a Ko ngā whakarōpūtanga e whai ake me whakapāoho ki ngā ihirangi katoa engari kua ki ngā pitopito kōrero, take o te wā, hākinakina me ngā ihirangi matawā:

G – Kōrero Whānui

Ko ngā whakaaturanga kāore he ihirangi kāore i te hāngai ki ngā tamariki. Ehara i te mea mā ngā tamariki ngā whakaaturanga engari kāore he ihirangi e whakararuraru ana, e ahotea rānei i a rātau.

Ka taea te whakaatu ngā whakaaturanga G i ngā wā katoa.

PGR – Ārahitanga ā-Matua

Ko ngā whakaaturanga whai ihirangi mō ngā kaimātakitaki pakeke ake engari ehara i te mea kāore i te pai ki ngā tamariki me whai matua, pakeke rānei hei ārahi.

Ka taea te whakaatu ngā whakaaturanga PGR i waenga i te 9am ki te 4pm, me muri i te 7pm ki te 6am.

AO – Pākeke Anake

Ko ngā whakaaturanga whai ihirangi pakeke, ā, e hāngai ana ki ngā kaimātakitaki pakeke.

Ka taea te whakaatu ngā whakaaturanga AO i waenga i te pouputanga o te rā me te 3pm i ngā rā mahi (engari rawa i ngā hararei kura, tūmatanui hoki, e ai ki Te Tāhuhu o Te Mātauranga), ā, me muri i te 8.30pm ki te 5am.

- 2b Me āta tūpato ngā kaipāpāho ina whakatauhia ana te taumata ihirangi AO ka whakaaturia i ngā wā e whakawhiti ana mai i ngā whakaaturanga G, PGR rānei ki ngā whakaaturanga AO, me te āta whakaaroaro ki ngā pānga o ngā tamariki (Paerewa 3).
- 2c Ko ngā pitopito kōrero, take o te wā, hākinakina me ngā ihirangi matawā kāore i raro i te whakarōpūtanga, he wehe kē nō te āhua. Engari, me mātua mōhio ngā kaipāpāho ki ngā pānga o ngā tamariki me ētahi atu paerewa me te whakauru whakatūpato ina tika ana.
- 2d Mēnā ka nanape pea, ka hara rānei he whakaaturanga i ngā kaimātakitaki tino tokomaha, he tino rerekē rānei ngā ihirangi whakaaturanga ki tērā e tūmanakohia ana e te hunga mātakitaki, me whakapāoho he tohutohu kaimātakitaki tika.
- 2e Me ū ngā whakatairanga mō ngā whakaaturanga ki te whakarōpūtanga o te whakaaturanga ka whakaaturia. Mō ngā whakaaturanga kaihautū

whakarōpūtanga-kore (tae atu ki ngā pitopito kōrero me nggā take o te wā) e pāpāhotia ana i te wā G, PGR rānei, me whakarōpū G, PGR rānei ngā whakatairanga, ā, me whakaaroaro ngā kaipāpāho ki ngā pānga tamariki.

PAEREWĀ 3 – TE PĀNGA KI NGĀ TAMARIKI

Me mātua whakarite e ngā kaipāpāho te tiaki i ngā tamariki mai i ngā pāpāho tērā e pā kino ana rātau.

Ngā Aratohu

- 3a Ko ngā whakaatuhanga ka whakaaroarohia i raro i tēnei paerewa ko ēnei:
- ngā whakaatuhanga hōkakatanga, kaupapa rānei
 - ngā ihirangi whakarekereke, kaupapa rānei
 - te reo kangakanga
 - ngā rīriri pāpori, kāinga ririri rānei
 - ngā whanonga mōrearea, ngā whakararuraru, hē ā-ture rānei
 - ngā whakaatuhanga e whakaiti ai, e tūkino ai rānei ngā tamariki, kararehe rānei
 - ngā whakaahuatanga whakairoiro o ngā tāngata e tino mamae ana, e ahotea ana rānei
- kei waho i ngā whāinga o te whakarōpūtanga o te whakaaturanga.
- 3b He whakaaroarotanga nui te horopaki ina aromātai ana i ngā amuamu i raro i tēnei paerewa, tae atu ki te whakarōpūtanga o te whakaaturanga, te wā o te pāpāho, te kaupapa me te hunga mō rātau me ō rātau tūmanako, te pānga tūmatanui o te pāpāho me ngā āhuetanga pare atu i ngā mamae ka tūpono puta ki ngā tamariki, pēnei i te pukuhōhe, hua mātauranga rānei.
- 3c Ina whakapāhotia i ngā wā mātakitaki a ngā tamariki (tirohia Ngā Whakamāramatanga, whārangi 9) ngā whakaaturanga whai whakaatuhanga kāore i te tūmanakohia e te hunga mātakitaki ka mutu ko te tikanga ka nanape i ngā tamariki, me pāpāho he tohutohu kaimātakitaki. Me whāiti te āhua o te tohutohu kia taea e ngā mātua, kaitiaki rānei te tuku whakatau i runga i te mōhio mō te whai wāhi o ā rātau tamariki ki ngā ihirangi, me te karo i ngā taipitopito ka nanape, ka whakaohoho rānei i ngā tamariki.
- 3d I roto i ngā pitopito kōrero, ngā take o te wā me ngā whakaaturanga pono, ko ngā

whakaatuhanga nanape, whakaohoho me tika ngā whakaaturanga ki te pānga pāpori. Me whakarite, matawhāitihanga hoki ina whiriwhiri ana i ngā taipitopito whakairoiro kia whakaurua atu ki ngā whakaaturanga pitopito kōrero, ā, me whakapāoho tohutohu kaimātakitaki ina tika ana, otirā i te wā pea e mātakitaki ana ngā tamariki.

PAEREWĀ 4 – TE WHAKAREKEREKE

Me āta tūpato ina whakaari whakarekereke. Me tika ngā ihirangi whakarekereke ki te horopaki o te whakaaturanga, ā, me āta whakarōpū.

Ngā Aratohu

- 4a Ka tika ngā whakaahuatanga, kōrero rānei, mō te whakarekereke i roto i te horopaki.
- 4b Me mōhio ngā kaipāpāho ki ngā pānga tāpiripiro o te whakarekereke, ngā putanga me ngā kaupapa whakarekereke rānei, i roto i ngā whakaaturanga, ā, puta noa i ngā hōtaka whakaaturanga.
- 4c Me tūpato ngā kaipāpāho me ngā ihirangi ka whakatari, whakatenatena rānei i ngā mahi whakarekereke, patu kino rānei.
- 4d I roto i ngā pitopito kōrero, ngā take o te wā me ngā whakaaturanga pono, ina whakaaturia ngā whakaatuhanga nanape, whakaohoho rānei hei whakaata i te ao whakarekereke, me tika ngā whakaaturanga ki te pānga pāpori.
- Me tūpato, me āta whakaaro ina whiriwhiri ana i ngā taipitopito whakairoiro kia whakaurua atu ki ngā whakaaturanga pitopito kōrero, otirā i ngā wā e mātakitaki ana ngā tamariki.
 - Me whakamahi i tētahi tohutohu kaimātakitaki ina tika ana.
- 4e Me āta tūpono te whakarite i ngā whakaaturanga e whakaatu ana i ngā pawhera, koeretanga rānei, ā, me whakamahi tohutohu kaimātakitaki ngā kaipāpāho mēnā ka pā pea te nanape i te ihirangi.
- 4f Kua ngā ihirangi e whakauru i tētahi paheko o te whakarekereke me te ai hei whakaoho mahimahi, i tua kē i ngā tikanga hapori pāpori onāiane e whakaaehia ana.

PAEREWĀ 5 – TE TURE ME TE WHANONGA TIKA

Me aro ngā kaipāpāho ki ngā paerewa e ū ana ki Te Ture me te Whanonga Tika, te whai whakaaro ki te horopaki o te whakaaturanga me te horopaki whānui o te pāpāho.

Ngā Paerewa Pāpāho | Aotearoa Puka Tikanga

Ngā Aratohu

- 5a Kua rawa ngā whakaaturanga e āta whakatairanga i ngā whanonga whakararuru nui, hē ā-ture rānei, tae atu ki ngā whakarekerekere, mate whakamomori, taihara nui me te kai whakapōauau.
- 5b He whakaaroarotanga hira te horopaki o te whakaaturanga me te horopaki whānui o te pāpāho ina aromatawai ana i ngā amuamu i raro i tēnei paerewa. Hei tauira, he rerekētanga i waenga i te whakaahuatanga pono, pakiwaitara, whakaari hoki, me te taumata o te pānga pāpori ki tētahi whakaaturanga tētahi āhuratanga nui.

PAEREWĀ 6 – TE WHAKAHĀWEA ME TE WHAKAHĀHANI

Kua rawa ngā kaipāpāho e whakatenatena i te whakahāwea, whakahahani rānei, o tētahi wāhanga o te hapori e ai ki te ira tangata, momo hōkakatanga, mātāwaka, pakeke, tūranga mahi, nā tētahi whakapuakitanga tika rānei o te whakapono, ahurea, whakapono tōrangapū rānei.

Ngā Aratohu

- 6a E tautuhia ana te 'whakahāwea' ko te whakatenatena i ngā whakaritenga rerekē o ngā tāngata o tētahi wāhanga o te hapori, kia kino ai ki a rātau. E tautuhia ana te 'whakahahani' ko te whakaiti i te uara o te mana o tētahi wāhanga ake o te hapori.
- 6b Ko te hiranga o te mana whakaputa whakaaro ko te eke i tētahi taumata teitei o te whakahē, me te mau weriweri, kino rānei, me pēnei rawa te takahi i te paerewa kātahi ka kīia i whakatenatena tētahi pāpāho i te whakahāwea, whakahahani.
- 6c Ehara te whāinga o tēnei paerewa i te aukati i te whakapāoho i ngā whakaaturanga:
- pono
 - he kīianga tūturu o te kōrero taumaha, tātari, whakaaro rānei
 - pukuhohe tika, whakaari, pūhohe rānei.
- 6d Me whakaaroaro te horopaki i ngā wā katoa ina aromatawai ana mēnā i 'whakatenatena' te kaipāpāho i te whakahāwea, whakahahani rānei, tae atu ki:
- te āhua o te whakaaturanga me te hongere
 - te whakarōpūtanga me te hōtaka whakaaturanga

- mēnā i te matawā, i tāhoputia tōmuatia rānei te pāpāho
- te whakamahi i ngā tohutohu kaimātakitaki, mēnā i whakamahia
- te hunga mātakitaki e hāngai ana
- ngā tūmanako o ngā kaimātakitaki mō te hongere me te whakaaturanga.
- te taumata o te whakahaere ā-ētita a te kaipāpāho i ngā ihirangi
- te whai pānga pāpori ki te pāpāho

PAEREWĀ 7 – TE WAIPIRO

I tua atu i te tautuku ki ngā ture, whakaritenga rānei e pā ana ki te whakatairanga i te waipiro, me whai ngā kaipāpāho i ngā whakatiki mō te whakatairanga i te waipiro e hāngai ana ki te kaupapa whakaaturanga e whakapāohotia ana.

Ngā Aratohu

- 7a Me whai kawenga pāpori ngā whakatairanga waipiro ka mutu kia kua te hunga i raro i ngā tau ā-ture e whakatenatena ā-whakapeto ki te hoko waipiro.
- 7b Kua ngā whakatairanga waipiro e puta i ngā whakaaturanga a ngā tamariki.
- 7c Kua rawa he whakatairanga waipiro e whakaawe i tētahi pāpāho.
- 7d Me karo ngā whakaaturanga i te taunaki whakapetonga waipiro nui rawa.
- 7e Me whāiti ngā whakatairanga ki te waitohu, ingoa, moko rānei, me te aukati i ngā karere hokohoko.
- 7f Ko ngā whakatairanga mō ngā whakaaturanga whakatairanga waipiro me mātua whakatairanga i te whakaaturanga, me pāpaku te whakatairanga i tēnei.
- 7g Kāore e herea ngā kaipāpāho ki te whakakāhore i te whakatairanga waipiro mai i te whakaaturanga o tētahi huihuinga, āhuratanga rānei e whakapāohotia ana, ā, kei reira aua whakatairanga anō e kitea noatia ana i taua huihuinga, āhuratanga rānei. Me whakaaroaro anō ētahi atu aratohu i raro i tēnei paerewa.
- 7h Me whai whakaaro ngā kaipāpāho ki ngā whakaritenga o te Tikanga mō te Pānuitanga me te whakatairanga Waipiro a te Advertising Standards Authority ina whakarite whakatairanga mō ngā whakaaturanga whakatairanga waipiro.

WĀHANGA 2

NGĀ PAEREWA E HĀNGAI
ANA KI NGĀ KŌRERO KA
WHAKAPĀOHOTIA

PAEREWĀ 8 – WHAKATAUTIKA

Ina matapakitia ngā take tautohenga e whai pānga ki te pāpori i roto i ngā pitopito kōrero, ngā take o te wā, kaupapa pono rānei, me whakapau kaha ngā kaipāpāho, me tuku whai wāhitanga rānei, ki te whakarato whakaaro nui ki taua whakaaturanga anō, ki ētahi atu whakaaturanga i roto i te wā pānga tūmatanui.

Ngā Aratohu

- 8a Mō te hāngai mai o te paerewa, me mātua 'hira ki te marea' te kaupapa, me 'tautohenga' ka mutu me 'matapaki' i roto i tētahi pitopito kōrero, ngā take o te wā, whakaaturanga pono rānei.
- 8b Kāore e taea he tauira mō te tuku wā ki ngā rōpū whai pānga ki ngā take tautohenga hira ki te marea'.
- 8c Kei roto i te aromatawai e whakarite ana mēnā i whakatakotokia ētahi atu tirohanga whānui ko ēnei e whai ake, ina hāngai ana:
- te whakatuwheratanga o te whakaaturanga me te āhua i whakaaturia te whakaaturanga, hei tauira:
 - o mēnā i rūpahu te whakaaturanga he aromātai taurite nō tētahi take
 - o mēnā i āta whakamōhiohia atu te whakaaturanga e tirohia ana tētahi take mai i tētahi tirohanga ake (hei tauira, ngā pakipūmeka whakamaunga, ngā whakaaturanga urunga tūmatanui me te taunakitanga, ngā whakaaturanga tōrangapū hāngai, iti rānei)
 - o mēnā i whāiti rawa te whakaaturanga ki tētahi wāhanga o tētahi tautohe nui ake, uaua hoki
 - ko te āhua o te matapaki (he tino aromātai i tētahi take, he kōrero poto noa iho mō te take, pukuhohe, wewewene rānei)
 - ko te āhua o te take/ahakoa te mōhio tika pea ki ngā whakaaro i whakaputaina ki ētahi atu whakaaturanga, tae atu ki ngā whakaaturanga i ētahi atu pāpāho (hei tauira, he take tautohe haere tonu, e mōhio ana pea ngā kaimātakitaki ki ngā tirohanga matua o te take)
 - ko ngā hiahia e tūmanakohia ana e te hunga mātakitaki mō ngā ihirangi
 - te taumata o te whakahaere ā-ētita o te kaipāpāho i ngā ihirangi whakaaturanga.

PAEREWĀ 9 – TŌTIKATANGA

Me whakapau kaha ngā kaipāpāho ki te whakarite i ngā pitopito kōrero, ngā take o te wā, ngā whakaaturanga pono hoki:

- he tōtika e ai ki ngā take meka whakaatuhanga katoa
- kāore e whakakotiti.

Ngā Aratohu

- 9a Kāore e hāngai ana te whakaritenga mō te tōtikatanga ki ngā tauākī e mārama ana hei tātaritanga, kōrero, whakaaro rānei, kua i te tauākī meka.
- 9b E aro anake te paerewa ki ngā whakaatuhanga hē. Hei tauira, ehara ngā take hangarau, iti rānei kāore pea i tino whai pānga ki ngā mōhio o te hunga mātakitaki mō te whakaaturanga o te whakaatuhanga.
- 9c Ki te tūpono puta he whakaatuhanga meka hē, me wawe tonu ngā kaipāpāho ki te whakatika.
- 9d Kei roto i te aromatawai mēnā i whakapau kaha te kaipāpāho ki te whakaū i te tōtikatanga me whai whakaaro ki ēnei e whai ake, ina hāngai ana:
- te puna whakaaturanga pāpāho (hei tauira, mēnā i whakaputaina te whakaaturanga e tētahi rōpū whakahaere tōtika, he whirinaki atu ki tētahi pūkenga whai mana)
 - mēnā i te matawā, i tāhoputia tōmuatia rānei te pāpāho
 - mēnā he tino take anō ki te uiui i te tōtikatanga o ngā ihirangi whakaaturanga i mua i te whakapāohotanga
 - mēnā i rapu, i whakatakoto kōrero hoki/rānei te kaipāpāho, whakamāramatanga, wāhanga rānei mai i tētahi tangata hāngai, rōpū whakahaere rānei
 - mēnā ka taea tikahia te whānuitanga o te take tōtikatanga te whakarite e te kaipāpāho.

WĀHANGA 3

KO NGĀ PAEREWĀ E
HĀNGAI ANA KI NGĀ
TĀNGATA, KI NGĀ RŌPŪ
WHAKAHAERE RĀNEI
E WHAI WĀHI ANA, E
KŌREROHIA RĀNEI I
ROTO I NGĀ PĀOHOTANGA

PAEREWĀ 10 – TŪMATAITINGA

Me mau tonu ngā kaipāpāho ki ngā paerewa ōrite ana ki te tūmataitinga o te tangata.

Ngā Aratohu

- 10a E hāngai ana te paerewa tūmataitinga ki te tangata anake ka taea te tautuhi. I ētahi āhuetanga ka tautuhia pea he tangata ahakoa kāore i whakaingoatia, i whakaaturia rānei.
- 10b Kua ngā kaipāpāho e whakaatu i ngā kōrero matatapu, whakaatuhanga rānei mō tētahi tangata ki tētahi āhuetanga ka pāpourī tētahi tōtika e ōrite ana ki te tangata e pāngia ana.
- 10c He tika kia tūmanakohia te tūmataitinga whāiti e ai ki ngā kōrero, whakaatuhanga kua whakaaturia. Ko ngā āhuetanga hei whakauru, engari kāore i te whāiti noa, ahakoa kua puta tūmatanuitia ngā kōrero, whakaatuhanga rānei; he tāpui, he āritarita rānei te āhua hoki/rānei; he tika kia tūmanakohia e te tangata kāore e whakaaturia hoki/rānei.
- 10d I te nuinga o te wā kāore he tūmanako o te tangata ki te tūmataitinga e ai ki ngā take kua puta tūmatanuitia. I ētahi āhuetanga, ka tika te tūmanako tūmataitinga e ai ki aua kōrero, whakaatuhanga rānei ahakoa kua puta tūmatanuitia.
- 10e Kua rawa ngā kaipāpāho e āta kuhu pokanoa ki te noho takitahi, wehe rānei a te tangata, e tino hara ana ki tētahi e ōrite te āhua ki te tangata e pāngia ana.
- 10f He whakangungu ki tētahi amuamu tūmataitinga te whākī tūmatanui i ngā take whai pānga tūmatanui tika. Ko te taumata o te pānga tūmatanui me mātua ōrite ki te taumaha o te wāhi i te tūmatanui e mana ai te whakangungu.
- 10g Ehara i te wāhi i te tūmataitinga ina tuku whakaaetanga taua tangata ki te whakapuakina, te urutomonga. He matua, kaitiaki rānei, tētahi atu rānei 18 tau, neke atu rānei (e tiaki ana i te tamaiti mō te matua, katiaki rānei), ka āhei ki te whakaae atu mō te tamaiti i raro i te 16 tau, engari me whakaae te kaipāpāho kāore te pāpāho i te ātete ki te painga o te tamaiti.

PAEREWĀ 11 – TŌKEKE

Me whakarite tika ngā kaipāpāho i ngā tāngata katoa, rōpū whakahaere rānei e whai wāhi atu ana, e kōrerohia ana rānei i roto i te pāpāho.

Ngā Aratohu

- 11a Ko te whiriwhiri he aha te tika ka riro kē mā te āhua o te whakaaturanga e tohu (hei tauira, ngā karere me ngā take o te wā, kōrero pono, whakaari, pukuhohe, pūhohe rānei). Me whakaaroaro anō te horopaki, tae atu ki te pānga tūmatanui ki te pāpāho.
- 11b Ko ngā kaiwhakauru me ngā kaikoha me whakamōhio rātau, i mua i te pāpāho, ki te āhua o te whakaaturanga me tā rātau i tuku mai anō, engari rawa mēnā e tika ana ki te pānga tūmatanui, e iti rānei tā rātau i tuku mai i roto i te horopaki o te whakaaturanga.
- 11c Mēnā i hiahiatia te whakaae ā-mōhio, i riro mai rānei mai i tētahi kaiwhakauru, kaikoha rānei tērā pea he whiriwhiringa hāngai i te whakataunga mēnā i tika te whakarite i te kaiwhakauru, kaikoha rānei (ka kitea ngā tohutohu he aha te 'whakaae ā-mōhio' i roto i ngā tohutohu tūmataitinga i te muri o tēnei Puka Tikanga).
- 11d Ki te pā kinotia he tangata, he rōpū whakahaere rānei mōna i kōrerohia, i whakaaturia rānei i roto i tētahi pāpāho, ko te tikanga me whai wāhi tika te tangata, rōpū whakahaere rānei ki te whakaputa kōrero mō te whakaaturanga, i mua i te pāpāho. Ko te 'tika me te whaitake' ka riro mā ngā āhuetanga e tohu.
- 11e Ko te whakaatu pokanoa i tētahi tangata, rōpū whakahaere rānei hei take whiwhi kōrero he huhunu i te nuinga o te wā, engari rawa mēnā i pau katoa nga huarahi tika, whai take hoki mō te whiwhi kōrero.
- 11f Ko ngā wāhanga i ētitatia me tika te whakaata i te wairua o ngā putanga katoa, whakaaro rānei i whakaputaina.
- 11g Kua rawa ngā kaipāpāho e whakapāoho mōhiohio i riro āweke mai, tinihanga mai rānei (tae atu ki tētahi taputapu hopu kōrero huna, kāmera rānei), engari rawa mēnā i tika i raro i te pānga tūmatanui.
- 11h Kua rawa te tangata, otirā ngā tamariki me ngā taiohi, e whakaaturia ana i tētahi whakaaturanga kia kua e apohia, e whakamōraro, e tautuhi huhunuitia.
- 11i Ina whakarite ana ngā whakaaturanga āhuetanga ahotēa (hei tauira, pūkatokato me te pōuritanga) me matawhāiti, tūtohutanga hoki ngā kaipāpāho.